

نگاهی به سازوکار علمی و غیر سیاسی ققنوس (قسمت دوم)

نیما رامین

بنیان‌گذاران ققنوس در اولین گام خود چنین مطرح کردند که ما "غیر سیاسی" و "مستقل" عمل خواهیم کرد. در مقاله پیش رو با نگاهی به عملکرد اخیر ققنوس، این ادعا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

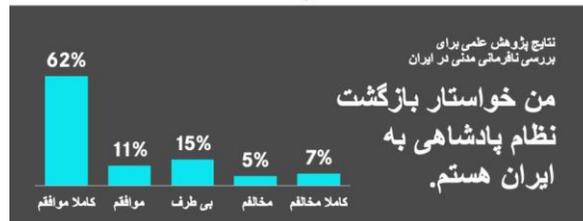
در مقاله [نخست](#) به مسئله علمی بودن ققنوس پرداختیم؛ اکنون در این قسمت به ماهیت «سیاسی و استقلال» این گروه خواهیم پرداخت.

آنچه آشکار است اللهیار کنگر، مدیر پروژه ققنوس مکررا اعلام کرده که ققنوس "غیر سیاسی" و "مستقل" می‌باشد. او معتقد است نتیجه تحقیقات این گروه به چشم و گوش مردم برسد، اثر بسیار عمیقی در بالا بردن سطح توقعات و مطالبات ایرانیان دارد که نتیجه نهایی‌اش سیاسی است. (۱)

برای پرداختن به این موضوع در سه بخش به "اقدامات ققنوس"، "اظهارات کنگرلو" و موضوع "تئوری جدید رهبری سیاسی" ققنوس می‌پردازیم.

علاقه ققنوس برای بازگشت نظام پادشاهی؟!

در نظرسنجی اخیر پروژه ققنوس پرسشی تحت عنوان "من خواستار بازگشت نظام پادشاهی به ایران هستم" برای شرکت‌کنندگان مطرح شده است. در نتایج آرای ارائه شده از این پرسش نیز مجموعاً ۷۳ درصد اعلام موافقت با نظام پادشاهی کردند. (۲) این در حالی است که انواع نظام‌های دیگر از جمله جمهوری خواهی مورد پرسش قرار نگرفته است. پرسش ابتدایی این است که چگونه می‌توان این اقدام ققنوس را علمی، غیرسیاسی و مستقل تلقی کرد؟ آیا این سوال برای مخاطب به وجود نمی‌آید که نوعی یک جانبه‌نگری در کار است؟

معرفی "تنها رهبر آینده سیاسی ایران" به مقامات رسمی امریکا

کنگرلو، مدیر پروژه ققنوس می‌گوید "در میان رهبران اپوزیسیون شاهزاده رضا پهلوی، رهبری بی‌بدیل بودند و به موجب رای‌گیری که کردیم به زودی این رای‌گیری را با مقالات که داریم به مجلات علمی و به مقامات رسمی سن، کنگره و رئیس جمهور آمریکا ارائه خواهیم داد."^(۱)

اگر چه برخی سلطنت طلبان و نیروهای هوادار رضا پهلوی به "غیر سیاسی" و "فراجناحی" بودن ققنوس تاکید دارند. اما فارغ از نقش پر رنگ رضا پهلوی در این پروژه پوششی، تاکید الهیار کنگر لو به ارائه گزارش نظر سنجی به مقامات رسمی سن، کنگره و رئیس جمهور آمریکا نقطه تضاد ماهیتی این پروژه رانشان می‌دهد.

شهرام همایون، مدیر و برنامه‌ساز تلویزیون کانال یک که با آقای کنگرلو و ققنوس در سطح رسانه‌ای همکاری می‌کند، در رابطه با سیاسی عمل کردن ققنوس با کنایه می‌گوید "بله! شما اصلا سیاسی نیستید. اصلا ققنوس سیاسی نیست. اصلا کار سیاسی نمی‌کنید. اما من نمی‌دانم اسم این کارها چیست!" این واکنش شهرام همایون در برابر اظهار نظر کنگرلو مبنی بر اینکه "ما نتایج نظر سنجی ققنوس را به سن، کنگره و رئیس جمهور آمریکا ارائه خواهیم داد تا از آمال آرزو مردم ایران با خبر شوند" است.

فیلم

البته آقای کنگرلو به این اظهارات اکتفا نکرده و بیان داشته "تمام متدهای علمی و آماری و تمام توان علمی را روی این نظرخواهی به کار بردیم که مطمئن باشیم تمام کسانی که در نظرخواهی شرکت می‌کنند، درون ایران باشند. این‌ها همه نشان داد که دیگر این مسئله سلیقه شخصی نیست. مسئله [اینکه] چه کسی خوشش می‌آید و که خوشش نمی‌آید نیست. [یا اینکه] نظر من و نظر آن چیست. مریم رجوی این جوری، بنی صدر اینجوری و... در میان رهبران اپوزیسیون شاهزاده رضا پهلوی رهبری بی‌بدیل بودند."

اکنون نکته مهم اینجاست که چگونه می‌شود با توجه به سازوکار نظر سنجی و حمایت علنی ققنوس از آقای رضا پهلوی، به عنوان یک مخاطب آزاد نتیجه "بی‌بدیل بودن" او را پذیرفت؟ آیا ققنوس که داعیه کار علمی دارد، همه رهبران اپوزیسیون را در نظر سنجی خود جای داده و آنها را نمایندگی کرده است؟

دکتر کنگرلو با صراحت و به طور علنی در کنفرانس تورنتو گفته "ما با صداقت کامل وظیفه خطیری که شاهزاده رضا پهلوی بر عهده ما گذاشته را انجام می‌دهیم." به نظر می‌رسد تا اینجای کار این سطح از وابستگی در تعارض جدی با "مستقل و سیاسی نبودن" است.^(۴) حتی اگر موارد بالا را نادیده بگیریم یا آنها را نادرست فرض کنیم، حضور رضا پهلوی در اولین کنفرانس عملی ققنوس، مشروعیت بخشیدن به او تحت عنوان "تنها رهبر سیاسی جریان اپوزیسیون" تلقی می‌شود.

اختلاف درون گروهی بر سر "تئوری رهبری سیاسی جدید"

عطا هودشتیان، مسئول کارگروه سیاسی ققنوس که گرایش جمهوری خواهانه دارد در اظهارات خود طی کنفرانس تورتو به ارائه تئوری با عنوان "رهبری سیاسی جدید" می‌پردازد. دکتر هودشتیان تصریح می‌کند "مجموعه تئوری که رهبری سیاسی جدید را به وجود می‌آورد بر پایه جنبش شبکه‌ای است. برخلاف جنبش هرمی که در راس آن قدرتی بلامنازع می‌نشیند و تمام پیکره و اجزاء این هرم را به اصطلاح راهنمایی می‌کند دورانش سپری شده است".^(۵) البته این اظهارات بی‌پرده آقای هودشتیان، واکنش کنگرلو را به همراه داشت.

هودشتیان در ادامه سخنرانی خود می‌گوید "دیگر از رهبری یا سازمان بلامنازع یا سازمان یک دست و سراسر هرمی و یا ایدئولوژی تامگرا، خبری نیست. به عبارتی هر چه بیشتر تاریخ ما از اشکال قدیمی رهبری یا اشکال قدیم سازمان یا اشکال قدیم جنبش‌های اجتماعی فاصله می‌گیرد، دیگر توان و میل به تولید آن رهبری‌ها را ندارد بلکه دنیا متحول شده است...".^(۵)

کنگرلو در واکنش به این اظهارات، تلاش می‌کند تا با بیان ایده‌آل سیاسی خود و تئوری مطرح شده پیوند ایجاد کند. او در همین رابطه می‌گوید "عکس‌العمل مردم به جهانی شدن، برگشت به ناسیونالیسم بود. به عنوان مثال در فرانسه و آمریکا این را دیدیم. انتخابات آمریکا و انتخاب شدن دونالد ترامپ به معنی برگشت مردم به ناسیونالیسم بود و اینکه مرزهای خودشان را پررنگ تر بکنند. در ایران تشکیل امت اسلامی به وسیله جمهوری اسلامی باعث عکس‌العمل و برگشت مردم به ناسیونالیسم شد. مردم ایران در رابطه با حفظ منافع ملی، برگشت به ناسیونالیسم و حفظ ماهیت و موجودیت ایران و حفظ شدن از خطر امت اسلامی، بر نهاد پادشاهی روی آوردند. آیا این رابطه که من می‌بینم شما می‌بینید؟"^(۵)

فیلم

برآیند منطق آقای کنگرلو این است که تغییرات جهانی، باعث روی کار آمدن ترامپ و اقبال عمومی به نگرش ناسیونالیستی شده پس حالا که جامعه دارد به این سمت می‌رود، ما هم باید زمینه ظهور این نگرش را تسهیل کنیم. در واقع ققنوس تلاش دارد تا مردم ایران را به سمت پادشاهی کشانده تا زمینه به روی کار آمدن رضا پهلوی را به وجود آورد.

در نقد همین دیدگاه باید گفت که اگر در ایالات متحده آمریکا شخصی مانند دونالد ترامپ به عنوان الگوی نگرش ناسیونالیستی بر سر کار می‌آید، این خواسته مقطعی مردم است که در یک انتخابات آزاد به آن رسیده‌اند. اما در سازوکار پادشاهی، ساختار بر اساس رویه مورثی شکل گرفته و به پیش می‌رود یعنی خواست مردم برای ایجاد تغییر در مقاطع بعدی، جایگاهی ندارد. چرا که سابقه سامانه پادشاهی و اتکا به رهبری سیاسی آن در ساختار هرمی، نشان داده که اراده پادشاه بر خواسته مردم غلبه دارد.

البته این پایان ماجرای اختلاف درون گروهی ققنوس بر سر مسئله "رهبری سیاسی جدید" نیست. هودشتیان در پاسخ به اظهارات کنگرلو می‌گوید الزام سلطنت نمی‌تواند حافظ منافع ملی باشد. اما یک نوع حکومت مدرن جمهوری، توانایی این را دارد که به حفظ منافع ملی جامعه عمل بپوشاند.^(۵)

در پایان می‌توان گفت که اعلام موجودیت پروژه ققنوس در ۱۹ دسامبر ۲۰۱۸ توسط آقای رضا پهلوی مطرح شد.^(۶) پروژه علمی که قرار بوده در آن گروهی از متخصصان و کارشناسان ایرانی در رشته‌های مختلف از سراسر دنیا گرد هم بیایند تا راه حلی برای مشکلات موجود کشور ارائه کنند. اما آنچه پیداست نه تنها تاکنون راهکارهای علمی و عملی برای بازسازی ایران عرضه نشده بلکه اهداف دیگری در حوزه مناسبات سیاسی پیگیری می‌شود.

پیوندها:

۱- تلویزیون ایران فردا، برنامه [تفسیر خبر](#) با آقایان الهیار کنگرلو و شروان فشنندی، دوشنبه ۲۰ خرداد ۱۳۹۸.

۲- [کانال رسمی](#) ققنوس در تلگرام، ۲۸ خرداد ۱۳۹۸.

۳- تلویزیون [کانال یک](#)، مجموعه برنامه‌های شهرام همایون و الهیار کنگرلو.

۴- صفحه رسمی ققنوس در فیسبوک، نخستین روز از [کنفرانس علمی ققنوس](#) در شهر تورنتو کانادا.

۵- [مجله شهروند](#)، سخنرانی دکتر هودشتیان در اولین کنفرانس پروژه ققنوس، ۲۷ خرداد ۱۳۹۸.

۶- [سایت کیهان لندن](#)، اعلام موجودیت پروژه ققنوس، ۲۸ آذر ۱۳۹۷.